

Byg Natur og Miljø

Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7376 7676

Dato: 10-10-2024
Sagsnr.: 23/20833
Dok.løbenr.: 75291/24

Kontakt: Laura Overby
Direkte tlf.: 23278441
E-mail: lov@aabenraa.dk

Afslag på dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 samt lovliggørende § 3 dispensation og landzonetilladelse til udvidelse af to vandhuller

Aabenraa Kommune meddeler hermed afslag på ansøgning om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, til yderligere udvidelse af de to vandhuller på matr. 100 Bolderslev, Bjolderup beliggende Bolderslevskovvej 61, jævnfør § 65, stk. 2 i naturbeskyttelsesloven. Se yderligere uddybning i afsnittet *Begrundelse for afgørelse*.

Kommunen har ved gennemgang af sagen opdaget, at der tidligere er foretaget op til flere udvidelser af begge søer, hvorfor der samtidig meddeler lovliggørende landzonetilladelse til de eksisterende udvidelser jf. planlovens § 35 stk. 1, samt lovliggørende dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 stk. 1. Se nærmere beskrivelse i afsnittet *begrundelse for afgørelsen*.

Vilkår

Landzonetilladelsen meddeles på nedenstående vilkår:

- Jordbunken placeret for enden af vandhullet mod sydvest jævnes ud, så den har en maksimal højde på 0,5 m over terræn (se bilag 2 for placering).
- Søerne må ikke have forbindelse til vandløb eller dræn.
- Der må ikke udsættes planter i søerne.
- Der må ikke udsættes andefugle, fisk, krebs eller andre dyr i søerne. Der er dog i tidligere landzonetilladelse fra 2013 givet tilladelse til at udsætte fisk i den store sø mod syd, hvorfor disse ikke skal fjernes.
- Hvis der fodres, skal der holdes mindst 10 meters afstand til søerne.
- Der etableres en mindst 5 meter bred bræmme omkring søerne, hvor jorden ikke dyrkes, gødes eller sprøjtes.

Søerne er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, hvilket betyder, at enhver fremtidig ændring vil kræve dispensation fra Aabenraa Kommune.

Begrundelse for afgørelsen

Ansøgning

Aabenraa Kommune har den 20. juni 2023 modtaget en ansøgning fra jer om tilladelse til at udvide to søer på matr. 100 Bolderslev, Bjolderup. Søerne er beskyttet jf. naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, og det ansøgte kræver derfor en dispensation.

Projektbeskrivelse

Af ansøgningen fremgår det, at I ønsker at udvide de to søer for at opnå et større vandspejl i håb om at tiltrække flere arter blandt andet lille lappedykker.

I den mindste af søerne, ønsker I at udvide det lavvandede område mod syd med yderligere 4-6 meter mod vest-sydvest.

I den store sø, ønsker I at udvide mod vest for et undgå tilgroning med rød-el, der er ved at etablere sig på stykket. Derudover ønsker I at udvide de eksisterende 3-4 stiklommer fra brinken mod nord, for at skabe bedre skjul for blandt andet andefugle.

Søerne er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 stk. 1. og måler på nuværende tidspunkt henholdsvis ca. 1058 m² og ca. 3150 m².

Besigtigelse

Kommunen besigtigede arealet sammen med ejer Peter Olsen den 5. marts 2024. Ved besigtigelsen oplyste du, at formålet med udvidelse af den store sø mod vest er at forhindre vækst af rød-el, som er ved at etablere sig på arealet. Udvidelsen af de tre stiklommer mod nord i den store sø er et forsøg på at skabe bedre skjulesteder for blandt andet andefugle. Lommerne skal have en dybde på 0,5-1 meter og gå ca. 5 meter ud fra den eksisterende brink mod nord og etableres uden flade brinker. Du fortalte, at du ønsker at tiltrække arter som lille lappedykker, rørspurv og sivsanger. Derudover ønsker du at udvide brinkarealet for at få større randeffekt. Du oplyste også, at det markareal som stiklommerne skal etableres ud i tidligere har været dyrket, og at det derfor ikke har været muligt at lave udvidelsen tidligere, eller i forbindelse med etablering af søen. Den hidtidige drift af markerne, er dog nu ophørt, og skal fremadrettes driftens ekstensivt evt. ved såning af frøblanding eller med græsning. Ved besigtigelsen kunne kommunen konstatere, at den store sø beliggende mod syd havde en udviklet brinkvegetation med rørskov af tagrør primært mod syd, og langs med de eksisterende lommer mod nord er en tæt bestand af skovkogleaks. Derudover blev der set lysesiv, lådden dueurt og lavranunkel spredt langs med brinken. Søen mod nord fremstod mere forstyrret og med uklart vand sandsynligvis fra silt i jorden. I den nordlige og sydlige ende af den lille sø var en mindre jordvold, som vurderes at stamme fra etableringen af søerne. Der stod enkelte tuer af lysesiv langs med kanten, ligesom der var en spredt forekomst af dunhammer primært langs den nordlige brink. Du fortalte, at der havde været mange haletudser i den lille sø.

Sagshistorik

Aabenraa Kommune har i september 2013 meddelt landzonetilladelse til etablering af de to søer. I tilladelsen fremgår det, at søen mod nord (den lille sø) må etableres med et areal på op til 500 m² og søen mod syd (den store sø) må etableres med et areal på op til 800 m². I søen mod syd blev der også givet tilladelse til udsætning af fisk.

I har efterfølgende, i oktober 2014, i en mail til kommunen spurgt, om det var muligt at etablere søen mod nord med et areal på 600 m² for at kunne opnå tilskud gennem jagttegnsmidlerne. Dette har kommunen pr. mail godkendt. I mailen oplyses det også, at søen mod syd er etableret, og kun mangler en mindre afpudsning.

Efter besigtigelsen i marts 2024 oplyste I, i en mail til kommunen, at stiklommerne godt kan etableres med skrånede brinker. I oplyser også, at I mener at udvidelserne vil være til fordele for flere organismegrupper. I nævner følgende grupper og argumenter:

- Planter: et større brinkareal og flere lavvandede områder med fluktuerende vandstand vil give plads til flere vand/sumpplanter.
- Insekter: Et større vandareal giver plads til flere insekter, flere lavvandede områder i den store sø vil give flere steder, hvor fiskene ikke når ind. I den lille af søerne er der observeret mange hudskeletter fra guldsmede, og en større sø vil give plads til flere guldsmede og andre insekter.
- Fisk: Der er skaller og aborrer i den større sø, og udvidelsen vil give plads til en større bestand.
- Padder/krybdyr: Udvidelsen med lavvandede områder vil både i den store og lille sø give bedre mulighed for overlevelse af haletudser. Flere padder vil give grundlag for snoge, som I forsøger at optimere vilkårene for med kompostbunker og solskærme. I er ved at undersøge mulighederne for at få indført grøn frø og løvfrø.
- Fugle: Større randeffekt giver plads til flere fugle, og den større vandflade håbes at kunne tiltrække arter, der endnu ikke har ynglet ved søerne. Der er indført tagrør fra dunhammerfrit område i håb om tiltrækning af diverse sangere, håbet er bl.a. sivsanger og rørspurv, som dog endnu ikke er set ynglende. Desuden har vi 2 brinker, som vi forsøger at tiltrække isfugl med, vil prøve at udbore et par redegangsgange. Isfuglen er forbi hvert efterår.
- Pattedyr: Der er ilder i området, som vil kunne drage fordel af en større paddebestand.

Derudover oplyser I, at udvidelsen vil udskyde tilgroningen, og fremtidige indgreb for at sikre vandspejlet, forhindre tilgroning og oprensning udskydes. I understreger også, at I ikke tidligere har kunnet udforme søerne optimalt og efter jeres ønske, da marken mellem de to søer tidligere har været forpagtet ud.

I har d. 1. oktober 2024 modtaget et udkast til denne afgørelse hvor I havde mulighed for at komme med bemærkninger til afgørelsen.

Her har I bemærket at der siden den første udgravning af den store sø aldrig har været gravet yderligere mod nord pga. markdrift. Det der ligner lommer, er fordi I dengang varierede gravedybden på nordsiden for at tillade vegetation at vokse lidt udad.

Gennemgang af luftfoto

Af luftfotos fremgår det, at den store sø mod syd er gravet mellem 2014 og 2015. Ved en opmåling kan det ses, at søen er anlagt med en størrelse på ca. 1300 m², hvilket er en

del mere, end hvad der oprindeligt er givet landzonetilladelse til.

Figur 1. Luftfoto fra foråret 2015. Her ses søen netop anlagt, og er opmålt til at have en størrelse på ca. 1300 m².

Søen henligger herefter til naturlig udvikling, og det ses på luftfoto, at der 2018 og 2019 har indfundet sig en naturlig brinkvegetation. Søen vurderes på dette tidspunkt derfor at have et naturligt dyre- og planteliv, hvorfor den vurderes at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Søen blev dog allerede vejledende registreret som beskyttet i 2015.

Figur 2. luftfoto fra forår 2019, hvor søen fremstår mere naturlig og med en udbredt brinkvegetation.

Mellem 2019 og 2020 udevides søen kraftigt. Ud fra en opmåling har søen i 2020 fået et areal på ca. 2900 m² og er altså udvidet med ca. 1570 m². Der er blandt andet udvidet med et større lavvandet område mod vest og mod syd. Derudover er der udvidet kraftigt mod nord, hvor der blandt andet er etableret 4 mindre stiklommer ind mod marken. Kommunen har ikke givet dispensation til udvidelsen, og har ikke tidligere været bekendt med indgrebet.

Figur 3. Luftfoto fra Foråret 2020, hvor det fremgår at søen er udvidet.

Efter udvidelsen i 2020 henligger søen igen uberørt, og der har i 2024 igen indfundet sig en naturlig bredvegetation, hvilket også blev beskæftiget ved besigtigelsen.

Figur 4. Luftfoto fra 2024, hvor søen har indfundet sig i en naturlig tilstand.

Den lille sø mod nord bliver gravet lidt senere og fremgår første gang på luftfotos i foråret 2015. Den har første gang et tydeligt vandspejl i hele søen i foråret 2016, hvor der er opmålt til at have en størrelse på lige knap 600 m².

Figur 5. Luftfoto fra foråret 2015, hvor søen er gravet/er under udgravning.

Figur 6. Luftfoto fra 2016, hvor søen inkl. Brinker er opmålt til at have en størrelse på 595 m².

Efter søen er gravet henligger den uberørt og vurderes ud fra luftfotos at være omfattet af naturbeskyttelsesloven omkring 2017-2018, hvor der er indfundet sig et naturligt dyre- og planteliv. Den bliver dog først vejledende registreret i 2023. I tørken 2018 tørrer søen stort set ud, og er med meget begrænset vandspejl. Periodiske udtørringer er dog ikke til hinder for, at søen fortsat er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Figur 7. Luftfoto fra sommer 2018, hvor søen er delvist udtørret og med minimat vandspejl.

I 2020 bliver søen udvidet mod nordvest og syd og muligvis også uddybet. Det opgravede materiale placeres som to jordvolde i hver ende og en mindre del er spredt omkring søen mod nord. Kommunen har ikke givet dispensation til udvidelsen, og har ikke tidligere været bekendt med indgrebet.

Figur 8. Luftfoto fra forår 2020, hvor søen nyligt er udvidet.

Herefter henligger søen igen uberørt frem til 2022.

*Figur 9. Luftfoto fra sommer 2022.
Her fremstår søen med naturlig
brinkvegetation.*

I foråret 2023 bliver søen endnu engang udvidet mod syd. Dette ses tydeligt på luftfoto, hvor et mindre lavvandet område er gravet, ud i det areal der før var landbrugsmark. Jorden ses også placeret omkring det udgravede område og i en bunke sydvest for søen.

*Figur 10. Luftfoto fra forår 2023.
Her fremstår søen nyligt udvidet.*

Kommunen vurdering

Naturbeskyttelsesloven

Søer over 100 m² med et naturligt dyre og planteliv er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 stk. 1¹, hvilket beskytter søer mod tilstandsændring. Der er en restriktiv dispensationspraksis, og der skal foreligge en særlig omstændighed for at der kan meddeles dispensation. En sådan omstændighed kan fx være en naturforbedrende ændring.

Kommunen vurderer, at der ikke kan meddeles dispensation til endnu en udvidelse af søerne med så kort mellemrum, da en accept af de mange udvidelser vil skabe en uheldig præcedens. Kommunen mener ikke, at endnu en udvidelse af de to søer er at betragte som naturforbedrende, men nærmere endnu en forstyrrelse i en lang række af forstyrrelser over en kort tidsramme. Kommunen vurderer desuden, at søerne har behov for at henligge uden menneskelig forstyrrelse i form af en udvidelse, for at dyre- og plantelivet kan få fred og mulighed for, at der kan indfinde sig en naturlig balance i søerne efter de mange udvidelser.

Kommunen har taget de indsendte bemærkninger med i betragtning og vurdere følgende:

1. Planter: Kommunen er enig i, at et større brinkareal og lavvandede områder kan give plads til flere vandplanter. Vi mener dog ikke at dette i sig selv kan betragtes som naturforbedrende for søerne. Den store sø har i dag allerede en veludviklet brinkvegetation og flere lavvandede områder. Den lille sø har en mindre veludviklet brinkvegetation men flere lavvandede områder. Mangel på brikvegetation i den lille sø skyldes formentlig de nylige forstyrrelser fra de mange udvidelser.
2. Insekter: Kommunen er kun delvis enig i, at et større vandareal vil give flere insekter. Vi mener, at tilstedeværelsen af fisk i den store sø er en langt større begrænsende faktor for vandinsekter end størrelsen. Små søer kan desuden have stor værdi for både padder og insekter, da den mindre vandvolumen gør, at de hurtigere opvarmes.
3. Fisk: En større fiskebestand vil ikke være naturforbedrende for søen, da fisk generelt ikke hører til i søer, der ikke har forbindelse til vandløb. Det vil derfor ikke være at foretrække for det øvrige dyreliv i søen, at der kommer en større bestand af fisk. Kommunen mener derfor ikke, at dette kan begrunde en udvidelse, da det ikke er at betragte som naturforbedrende.
4. Padder: Begge søer har allerede lavvandede områder, hvor vandet kan opvarmes til gavn for padder. Ligesom for insekter mener kommunen, at det vil være langt bedre for padder, hvis fiskene i den store sø fjernes, da de spiser paddernes yngel. Ved besigtigelsen informerede ejer kommunen om, at der havde været mange haletudser i den lille sø. Kommunen vurderer derfor, at søen allerede er egnet yngleområder for padder. For at optimere forholdene for padder, vil det være nødvendigt med en større forekomst af brinkvegetation og vandplanter, som padderne kan skjule sig i, og hvor der kan gro alger og

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 927 af 2024-06-28, Naturbeskyttelsesloven.

bakterier, som haletudserne kan spise. Dette vil komme helt af sig selv med tiden, hvis søen får lov at ligge uforstyrret. Kommunen gør også opmærksom på, at flytning og udsætning af bilag IV-arter kræver tilladelse fra Miljøstyrelsen.

5. Fugle: Kommunen mener ikke, at et håb om at kunne tiltrække flere fugle er en særlig omstændighed, der kan begrunde en udvidelse.
6. Pattedyr: Et ønske om bedre forhold for ilder vurderes ikke, at kunne være en særlig omstændighed der kan begrunde en udvidelse, da dette ikke bidrager til en forbedring af tilstanden i søerne.

I har i ansøgning og ved besigtigelsen yderligere begrundet udvidelsen af den store sø, med et ønske om at minimere og udskyde tilgroningen med rød-el langs den vestlige bred. Kommunen mener ikke, at etableringen af et større lavvandet område vil minimere tilgroningen med rød-el langs brinken, men blot flytte problemet til der hvor en ny brink ville blive etableret. Kommunen ønsker også at gøre opmærksom på, at det ikke er dispensationskrævende, at fjerne nye skud af rød-el, efterhånden som de skyder frem, så længe det ikke gøres med maskiner der påvirker søens brink, ændre væsentlig på skyggeforholdene i søen eller på anden måde medføre en væsentlig tilstandsændring af søen.

Kommunen vurderer derfor, at der i jeres hørings svar i forbindelse med fremsendelse af besigtigelsesnotatet og udkastet til afgørelsen ikke er anført forhold, der kan føre til en anden vurdering. Der vurderes ikke at foreligge særlige omstændigheder, som kan begrunde en dispensation efter naturbeskyttelsesloven til yderligere udvidelse af søerne, hvorfor der meddeles afslag herpå.

Da kommunen ikke har meddelt dispensation til de foregående udvidelser, foreligger et ulovligt forhold. Kommunen vurderer dog, at en tilbageførsel af søerne til deres oprindelige størrelse vil være en betragtelig negativ indvirkning på søerne og forringe den tilstand, der nu er indtrådt i en sådan grad, at det ikke er proportionalt med målet. Kommunen meddeler derfor ikke påbud om reetablering af søerne. Der meddeles derfor lovliggørende dispensation til de udvidelser, der på nuværende tidspunkt er foretaget. Dette skal dog ikke betragtes som en dispensation til yderligere udvidelser.

Planloven

I landzonen må der ikke uden tilladelse foretages ændringer i anvendelsen af ubebyggede arealer jf. planlovens § 35, stk. 1². Ved meddelelse af landzonetilladelse skal de landskabelige og biologiske værdier tilgodeses.

Da kommunen ikke har meddelt landzonetilladelse til udvidelserne, foreligger der et ulovligt forhold. Kommunen vurderer dog, at der kan meddeles lovliggørende landzonetilladelse til de eksisterende udvidelser, da de er foretaget så de søerne passer naturligt ind i terrænet, og at terrænreguleringerne har været minimale.

Kommunen har i afgørelsen lagt vægt på:

---

² Lovbekendtgørelse nr. 572 af 2024-05-29, Planloven.

- At en dispensation til endnu en udvidelse skaber en uheldig præcedens.
- At det ansøgte indgrebet ikke vurderes at være naturforbedrende, og at søerne har behov for at indfinde sig i en naturlig tilstand og balance, efter de mange udvidelser.
- At der ikke forelægger særlige omstændigheder der kan begrunde en dispensation til yderligere udvidelse.
- At en tilbageførelse til søernes oprindelige størrelse vil medføre skader, der ikke er proportionale med målet.
- At de eksisterende udvidelserne er foretaget, så de passer naturligt ind i landskabet.

Vurdering af bilag IV-arter

I henhold til bestemmelserne om administration af beskyttede dyre- og plantearter³ efter EF-Habitatdirektivets Bilag IV har Aabenraa Kommune vurderet, hvorvidt området, hvor søerne er udvidet, er yngle-, raste- eller voksested for bilag IV-arter, samt om aktiviteterne omkring udvidelserne af søen kan have haft negativ indflydelse herpå. Der er ikke registreret bilag IV-arter i søerne, eller på marken hvor søerne er etableret og udvidet. Der er dog fundet følgende arter i umiddelbar nærhed hertil:

Stor vandsalamander findes i mange typer vandhuller, men yngler ofte i mindre, solbeskinnede vandhuller med klart vand og lav tilstedeværelse af prædatorer såsom fisk og guldsmedelarver, som spiser deres yngel. Uden for ynglesæson har arterne rasteområde på land som regel i umiddelbar nærhed af ynglevandhullet. Stor vandsalamander er registreret i Bolderslev Skov, der ligger ca. 600m øst for området hvor søerne er etableret. Kommunen vurderer, at det ikke kan udelukkes, at individer fra skoven har spredt sig til søerne, da der er flere mindre vandhuller mellem de to områder, der kan bruges som trædesten. Den store sø vurderes dog ikke at være egnet som ynglested, da der er udsat fisk. Kommunen vurderer, at da udvidelserne af begge søer er foretaget i mindre etaper, har der været god mulighed for evt. individer af stor vandsalamander har kunnet søge til dele af søerne, hvor der ikke er blevet gravet. Kommunen vurderer heller ikke, at udvidelserne har haft negativ indvirkning på søerne og området omkring som evt. yngle- og/eller rasteområde for stor vandsalamander.

Flagermus Fælles for alle arter af flagermus er at de overvintrer i hulheder i gamle træer, under jorden, i grotter eller under taget i gamle bygninger. Om sommeren opholder de sig ofte flere forskellige steder. Deres fødebestår af insekter som myg, biller, natsværmer og edderkopper. Der er registreret flere arter af flagermus i Bolderslev Skov mellem 500 m og 800 m mod øst. Da der ikke er fældet træer i forbindelse med udvidelserne af søerne vurderer kommunen ikke, at indgrebet har haft negativ indvirkning på yngle- eller rasteområder for flagermus.

Odder kan findes ved både rindende og stillestående vand. Odderen er nataktiv og gemmer sig i huler i vandløbets brinker om dagen. Odderen har et stort

³ Bekendtgørelse nr. 1098 af 2023-08-21, Habitatbekendtgørelsen.

fourageringsområde, som kan strække sig over 10 km vandløb hos hannerne. De yngler i uforstyrrede områder med rørskov eller krat.

Der er fundet fodaftryk fra odder i den østlige del af Bolderslev Skov knap 1,5 km øst for området. Det er muligt at odder benytter moseområderne i skoven og derved evt. det vandløb der løber fra skovens nordlige del og umiddelbart nord for den lille af søerne. Kommunen vurderer dog, at søerne er for små og tæt på bebyggelse til at odder bruger dem som yngle- og rasteområde. Kommunen vurderer derfor, at udvidelserne ikke har medført forringelse af yngle- eller rasteområder for odder.

Natura 2000 vurdering

I henhold til bestemmelserne om administration af Natura2000-områder har Aabenraa Kommune vurderet, hvorvidt udvidelserne har haft påvirkning på Natura 2000-områder og udpegningsgrundlaget herfor. Nærmeste Natura 2000-område er nr.96 Bolderslev Skov og Uge skov. Den del af Natura 2000 området der ligger nærmest er Bolderslev Skov, der ligger knap 400 m øst for søerne. Natura 2000 området består kun af habitatområdet H85, hvor der er følgende arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 85	
Naturtyper:	Kransnålalge-sø (3140) Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160) Kildevæld* (7220)
	Bøg på mor med kristtorn (9120) Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160) Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Stor vandsalamander (1166)

Tabel 1. Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype.

Kommunen vurderer, at søerne er for små til at medføre en væsentlig hydrologisk påvirkning af de udpegede naturtyperne i Bolderslev Skov. Kommunen vurderer ligeliges, at udvidelsen af søerne ikke på anden måde har påvirket områderne negativt. Der mange fund af Bilag II arten stor vandsalamander i den del af Bolderslev Skov der vender ud mod matr. 100 Bolderslev, Bjolderup. Der henvises til vurderingen af stor vandsalamander i afsnittet om bilag IV-arter ovenfor. Kommunen vurderer, at der ikke er sket en negativ påvirkning på bestanden af stor vandsalamander i Bolderslev skov. Kommunen vurderer derfor, at de forudgående udvidelser ikke har haft negativ indvirkning på udpegningsgrundlaget for det pågældende Natura 2000 område, eller andre Natura 2000 områder.

Klagefrist og andre bestemmelser

Du kan klage over afgørelsen inden for fire uger fra den er meddelt, dvs. indtil den **07. november 2024**. Afslag på dispensation om yderligere udvidelser samt lovliggørende dispensation til eksisterende udvidelser kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet og lovliggørende landzonetilladelse til de eksisterende udvidelser kan påklages til Planklagenævnet, afgørelsen betragtes ikke som endelig, før klagefristen er slut. Afgørelsen kan påklages af adressaten og en række

interesseorganisationer m.fl. Se vedlagt klagevejledning (bilag 1) for mere information. Hvis der klages over afgørelsen, vil kommunen give besked derom.

Dispensationen meddelt jf. NBL § 65 bortfalder hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter den er meddelt

Såfremt der i f. m. projektet blev observeret fortidsminder, skal Haderslev Museum kontaktes (tlf. 6537 0801). Museets anvisninger skal følges.

Hvis der under det tidligere gravearbejde blev konstateret forurening, f.eks. deponeret affald eller kemikalie- og pesticidemballage, skal forureningen anmeldes til kommunen, jf. Lov om forurennet jord § 71.

Ifølge vandløbslovens §§ 6 og 17 kræves tilladelse fra kommunen, hvis der er sket ændringer af dræn, grøfter m.v., eller hvis der er sket ændring af vandets naturlige afløb fra højere liggende ejendomme.

Kommunen gør opmærksom på at denne afgørelse ikke friholder dig fra at indhente relevante tilladelser fra andre lovgivninger.

Naboorientering

Ejendommen er beliggende i landzone. I henhold til Planlovens § 35 stk. 4 kan der først meddeles tilladelse, når naboerne er orienteret om ansøgningen, medmindre kommunen vurderer, at det ansøgte er af underordnet betydning for naboerne og de øvrige parter. Kommunen har i denne sag vurderet, at udvidelserne har underordnet betydning for naboer, hvorfor der ikke er foretaget en naboorientering. Udvidelserne er ikke synlig for naboer og vurderes heller ikke at have haft påvirkning på vandføringen af de omkringliggende arealer.

Offentliggørelse

Landzonetilladelser offentliggøres på Aabenraa Kommunes hjemmeside, <https://aabenraa.dk/politik-og-dialog/aktuelle-hoeringer/byggeri-anlaeg-og-landzone> og må ikke udnyttes før klagefristen på 4 uger er udløbet. Se også afsnittet Klagevejledning.

Venlig hilsen

Laura Overby
Biolog
Natur & GIS
Aabenraa Kommune

Kopi til klageberettigede:

Miljøstyrelsen; mst@mst.dk
Danmarks Naturfredningsforening; dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening, Aabenraa; dnaabenraa-sager@dn.dk
Dansk Ornitologisk Forening; natur@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening, Aabenraa; aabenraa@dof.dk
Friluftsrådet Sønderjylland; soenderjylland@friluftstraadet.dk
Dansk Botanisk Forening; dbf.oestjylland@gmail.com
Museum Sønderjylland; planer@msj.dk

Bilag

Bilag 1 – Klagevejledning
Bilag 2 – Oversigtskort
Bilag 3 – Billeder fra besigtigelsen
Bilag 4 – Museets udtalelse fra 2013

Bilag 1 – Klagevejledning

Planloven

I henhold til Planloven kan afgørelser truffet efter § 35, stk. 1 i Lov om planlægning, påklages til Planklagenævnet.

Naturbeskyttelsesloven

Afgørelser truffet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klageberettigede er

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- lokale foreninger og organisationer som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt. Hvis afgørelsen er offentlig bekendtgjort, regnes klagefristen fra bekendtgørelsen. Den sidste klagedag udløber ved midnat. Hvis klagefristen udløber en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klage indgives via Klageportalen på www.naevneneshus.dk. Du logger på Klageportalen med NEM-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Aabenraa Kommune i Klageportalen. Ved indgivelse af klage betales et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

I Klageportalen sendes din klage automatisk først til Aabenraa Kommune. Hvis kommunen fastholder afgørelsen, sender kommunen klagen videre til behandling i nævnet via Klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Klagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om Klageportalen, medmindre du forinden er blevet fritaget for brug af Klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Aabenraa Kommune. Kommunen videresender herefter din anmodning til nævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt du kan fritages. Se betingelserne for at blive fritaget på www.naevneneshus.dk.

Kommunens afgørelse kan indbringes for domstolene. Det skal ske inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt eller offentliggjort.

Bilag 2 – Oversigtskort

Figur 11. Oversigtskortet viser søernes placering, samt øvrige nærved liggende § 3 områder sat Natura 2000-området nr. 96. Den røde cirkel markerer Jordbunken der skal fjernes.

Bilag 3 – Billeder fra besigtigelsen

Figur 12. Den store sø set fra øst mod vest. Langs højre brink, ses eksisterende lommer som ønskes forlænget ind i marken.

Figur 13. Den store sø set fra den nordlige brink mod sydvest. Området foran og til venstre for granerne, er området der ønskes yderligere udvidet med et lavvandet område, for at minimere tilgroning med rød-el.

Figur 14. Den lille sø set fra syd mod nord. Vandfladen forrest i billedet er hvor søen nyligt er udvidet med et lavvandet område.

Figur 15. Den lille sø set fra syd mod nordvest. Opgravet jord fra udvidelsen ses som en lille høj i venstre side af billedet.

Bilag 4 – Museets udtalelse

MUSEUM
SØNDER
JYLLAND

ARKÆOLOGI HADERSLEV

OLDTID & MIDDELALDER

Dalgade 7 · DK 6100 Haderslev · Postboks 122 · Tel. +45 7452 7566 · Fax +45 7453 4014
haderslev@museum.sonderjylland.dk · www.museum.sonderjylland.dk

Aabenraa Kommune
Miljø og Natur

Att. Lonnie Jessen

Haderslev, den 27. juni 2013

JR.NR. 13/3994-8.1.13

Arkæologisk udtalelse vedr. etablering af to vandhuller på matr. 100 Bolderslev, Biolderup ejerlav (Aabenraa Kommune)

Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev sagsnr: 13/3994-8.1.13

Arkæologisk udtalelse i henhold til Museumslovens § 25:

Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev har modtaget en forespørgsel vedrørende ovennævnte projekt og har foretaget arkivalsk kontrol og arkæologisk vurdering af området.

Der er ikke registreret fortidsminder på det berørte område. Vandhullerne placeres desuden i naturligt fugtige lavninger. På den baggrund vurderer Museet, at der **ikke** er nogen risiko for at støde på arkæologiske fortidsminder under jordarbejdet, og mener, at en arkæologisk forundersøgelse ikke er nødvendig.

Bygherre skal dog være opmærksom på, at hvis der under anlægsarbejdet alligevel påtræffes jordfaste fortidsminder eller andre kulturhistoriske anlæg, skal anlægsarbejdet (jf. museumslovens § 27, lov nr. 473 af 7. juli 2001) omgående indstilles i det omfang, det berører fortidsmindet, og Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev adviseres.

Det kan endvidere oplyses, at bygherre i givet fald ikke skal udrede udgifterne til en eventuel arkæologisk undersøgelse.

Med venlig hilsen

Anne Birgitte Sørensen

Museumsinspektør
Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev
Dalgade 7
6100 Haderslev
Tlf: 7452 7566

planer@museum-sonderjylland.dk